

Nr. 16.

Warszawa, dn. 15 sierpnia 1937 r.

Ogóln. zbioru Nr. 685.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki. Za redaktora odpowiedzialny inż. Antoni Dunin.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 594-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Ruda bauksytowa. — Koniunktura w I półroczu. — Wiadomości związkowe. — Hermann Göring A. G. — Wiadomości z zagranicy. — Nowe książki.

Ruda bauksytowa

Sprawa hutnictwa aluminiowego w Polsce jest problemem tak wielkiego znaczenia, że pomimo, iż całe lata już strawiono przy teoretycznym pogłębianiu tego zagadnienia, nie wolno tracić nadziei, że przyjdzie ten dzień, kiedy ruszy u nas huta aluminiowa.

W artykule niniejszym zajmujemy się sprawą złóż bauksytowych w świecie w naświetleniu, jakie podaje berliński organ Metallwirtschaft (31.30.VII.1937).

Bauksyt znajduje się w całym świecie, jako jeden z głównych elementów składowych ziemi. W formie i warunkach najbardziej korzystnych dla eksploatacji spotykamy bauksyt we Francji, Stanach Zjednoczonych, Gujanie, Węgrzech, Włoszech i Jugosławii.

Znamiennym i podkreślenia godnym jest, że niemal połowa światowej produkcji aluminium przypada na kraje, które bądźto nie posiadają zupełnie własnej rudy bauksytowej, względnie posiadają ją w bardzo małej ilości.

Ilustruje to dostatecznie poniższe zestawienie, przedstawiające procentowy podział wydobycia rudy bauksytowej i produkcji aluminium:

wydobycie rudy bauksytu		produkcji aluminium	
kraj		kraj	
Francja	34,1%	Stany Zjedn.	36,7%
Stany Zjedn.	25,4%	Niemcy	13,1%
Ang. Gujana	9,2%	Kanada	12,1%
Włochy	9,1%	Francja	10,6%
Holand. Gujana	8,0%	Szwajcaria	9,7%
Węgry	7,7%	Norwegia	9,6%
Jugosławia	4,7%	W. Brytania	4,7%
Inne kraje	1,8%	Inne kraje	3,5%

Ciekawym jest zestawienie ilustrujące wydobycie rudy bauksytowej w poszczególnych krajach w okresie 1900 — 1936 (w tys. ton):

Kraj	1900	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936
Ang. Guyana	—	1,2	31,9	—	—	102,0	156,8	177,8	189,1	165,3	169,9	185,6	121,5	127,1	63,5	42	54,1	113,3	172,0
Ang. Indie	—	—	6,4	6,8	5,0	6,7	23,6	10,2	5	4,4	14,9	9,2	2,6	4,4	4,5	1,1	—	0,1	**)
Holl. Guyana	—	—	—	—	18,8	15,8	63,1	86,3	44,2	176,3	213,9	210	264,6	173,2	126,5	106,4	101	110	**)
Francja	58,3	309,3	266,7	95,3	236,1	393,7	383,7	502,2	508,1	654,8	636,0	666,4	609,2	403,6	401	477,6	539	505	648,5
Niemcy	—	10	13,4	10,1	15,2	6,7	3,1	1,8	0,3	2,4	5	2	1,4	—	1,6	1,7	6,6	8,3	**)
Węgry	—	—	—	—	—	0,5	0,2	0,4	3,7	232,5	396,0	389,2	31,7	89,6	111,6	72,4	185	250	329,0
Włochy	—	6,8	13,1	49,1	66,6	98,1	140,8	195	90,5	95,3	162,2	192,8	161,2	67,4	86,6	94,8	131,3	170	272,4
Jugosławia	—	—	27,9	10,6	31,3	32,6	18,5	79	131,8	100,3	49,3	103,4	94,7	64,8	67,1	80,9	85,6	190,1	400,0
Rosja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11,6	37,4	50,6	60	130	**)
Anglia	5,9	6,1	11,2	2,3	6	3,5	5,2	5,1	3,7	6,1	2,3	2,4	2,1	3,4	1,5	0,7	0,1	—	**)
U. S. A.	23,6	213,6	529,7	141,8	314,6	531,1	353,1	321,6	398,5	326,1	381,4	371,6	335,9	199	97,9	156,7	160,4	237,7	378,0
Inne kraje	—	—	1	2,8	8	7	8	5	6	10	9	8,8	4,1	3,2	3,6	4,7	3	32,7	**)
Suma:	88	547	901,3	318,2	701,6	1197,7	1161,1	1384,4	1380,9	1771,7	2039,9	2141,4	1629	1147,3	1002,8	1089,6	1326,1	1747,2	**)

Pod względem ilości wydobycia najbogatsze złoża rudy bauksytowej znajdują się w dolinie rzeki Var (Francja), Arkansas (Stany Zjedn.), Holenderskiej Gujanie, Güns (Węgry), Istrii (Włochy), Angielskiej Gujanie, Dalmacji (Jugosławia), Bintang (Holend. Indie Wschodnie).

Wielkie złoża bauksytu jeszcze nieeksploatowane znajdują się w strefie międzywrotnikowej Afryki Zachodniej, na Złotym Wybrzeżu w Dahomeju, w Kraju Nyassa, w górach Atlasu, Gwinei, Sierra Leone, Tanganice, Abisynii, na Madagaskarze, w stacjach Para i Minas Geraes w Brazylii.

W gorszym gatunku spotykamy rudę bauksytową w okolicach Salzburgu w Styrii i na południe od Wiednia.

Wreszcie należy wspomnieć o istnieniu złóż bauksytowych na wyspach oceanu Indyjskiego, Tasmanii, w Szkocji, Kanadzie, Japonii, Chinach, Mandżurii, Polsce i Islandii.

Obliczenia bogactwa złóż rudy bauksytowej w świecie różnią się znacznie, wahając się pomiędzy 1 — 2, 5 miliardów ton.

Niezmiernie ciekawym i pouczającym jest zestawienie ilustrujące podział eksploatowanych złóż bauksytu w świecie z zaznaczeniem w których rękach znajdują się kopalnie:

kraj	okręg eksploatacji	szacunek złóż w milj. ton	kontro'owane są przez kapital
Francja	Var Herault Ariege i inne	60	francuski angielski szwajcarski amerykański
Stany Zjedn.	Arkansas Georgia Alabama Tennessee Missisipi	12	amerykański
Holenderska Gujana	Surirame i inne	100	amerykański holenderski
Angielska Gujana	Demerara i inne	60	amerykański angielski
Węgry	Bakony Güns	140 60	węgierski niemiecki
Włochy	Istria Apeniny	10 6	włoski niemiecki węgierski
Jugosławia	Dalmacja	80	państwo jugosł. niemiecki amerykański węgierski francuski
Angielskie Indie	Jabulpur	30	angielski indyjski

Rumunia	Bihar	20	niemiecki węgierski rumuński szwajcarski
Holenderskie Indie	Bitang Balam	20	holenderski
Rosja	Tichwin Ural	8 20	rosyjski
Złote Wybrzeże	Sefwai Janachim Birrun	50 180 4	angielski
Nyassa		20	
Fr. Marokko	Atlas	20	
Norwegia	Ian Mayen	30	norweski
Grecja	Distomon	5	niemiecki grecki

Na skutek coraz szerszego zastosowania aluminium, którego produkcja w ciągu 36 ostatnich lat wzrosła przeszło 200-krotnie zrozumiałym jest zainteresowanie się polityczne kapitałów złożami rudy bauksytowej, jak również sprawą usamodzielniania się poszczególnych państw na odcinku produkcji aluminium, który ciągle jeszcze jest metalem przyszłości, zarówno w swojej bezpośredniej formie jak i w postaci stopów. Dość na podstawie powyżej podanego zestawienia stwierdzić, że niemieckiemu kapitałowi udało się zdobyć całkowitą lub częściową kontrolę nad kopalniami Węgier, Rumunii, Jugosławii, Grecji i Włoch, co szacunkowo stanowi 311 milj. ton rudy.

Ciekawe jest zestawienie ilustrujące rozwój zużycia aluminium w latach 1870 — 1936 (w tys. ton):

1875	0,009	1930	210,5
1885	0,13	1931	176,5
1895	1,37	1932	138,3
1905	17,0	1933	158,4
1913	78,0	1934	226,9
1926	213,5	1935	307,0
		1936	410,0

Poniżej podajemy zestawienie ilustrujące produkcję aluminium w poszczególnych krajach w latach 1926 — 1935 i 1936 (w tonach):

kraj	1926 r.	1935 r.	1936 r.
Stany Zjednoczone	91000 t	54112 t	102027 t
Niemcy	30000 „	70700 „	95200 „
Rosja	— „	24500 „	30000 „
Francja	21000 „	21800 „	28300 „
Kanada	18000 „	20556 „	26900 „
W. Brytania	7000 „	15100 „	20000 „
Szwajcaria	20000 „	11700 „	15700 „
Skandynawia	22000 „	17817 „	17700 „
Włochy	1800 „	14000 „	15000 „
Węgry	— „	2500 „	1900 „
Hiszpania	— „	1200 „	1000 „
Japonia	— „	4000 „	5000 „
Razem	210800 t.	257985 t	358727 t

Wycieczka naukowa do Ameryki

patrz str. 189. Informacje: Sekretariat Redakcji tel. 5.94-26

MAPA ROZMIESZCZENIA ZŁÓŻ BAUKSYTU W ŚWIECIE.

1. Arkansas (USA.).	10. Barcelona (Hiszpania).	20. Tichwin (Rosja).	29. Khairi (Indie).
2. Georgia Alabama-Tennessee (USA.).	11. Hérault (Francja).	21. Nadeschdinsky (Rosja).	30. Jammu (Indie).
3. Mississippi (USA.).	12. Var (Francja).	22. Atlas (Franc. Marokko).	31. Jabalpur (Indie).
4. Ang. Guayana.	13. Apeniny (Włochy).	23. Sefwai-Bekwai (Zi. Wybrz.).	32. Ranchi (Indie).
5. Hol. Guayana.	14. Istrien (Włochy).	24. Birrim	33. Bintang (Hol. Indie).
6. Para (Brasilia).	15. Dalmatien (Jugosławia).	25. Nyassaland (Afryka Wsch.).	34. Gippsland (Australia).
7. Minas Geraes (Brasilia).	16. Distomon (Grecja).	26. Madagaskar.	35. Wingello (Australia).
8. Jan Mayen (Norwegia).	17. Vogelberg (Niemcy).	27. Kolhapur (Indie).	36. Emmaville (Australia).
9. Antrim (Irlandja).	18. Bakony und Güns (Węgry).	28. Belgaum (Indie).	37. Toowoomba (Australia).
	19. Bihar (Rumunia).		

Na zakończenie podajemy kilka myśli zasługujących na uwagę kompetentnych:

— Zastosowanie aluminium jest coraz wszechstronniejsze, a metal ten staje się coraz bardziej metalem zastępczym dla innych metali.

— W Niemczech produkcja aluminium wzrosła w ciągu 10 lat z 30000 ton na prawie 100000 ton. Cały niemiecki przemysł metali zastępczych i metali lekkich (Al-lu-Mg, Al-Mg-Si, Al-Mg) opiera się o aluminium.

— Polska, nie mająca własnej miedzi i cyny, powinna jak najspieszniej uruchomić hutnictwo aluminium w oparciu o rudę importowaną z Rumunii, Węgier i Jugosławii oraz przy wykorzystaniu własnych glinek bauksytowych.

— Zwłoka w uruchomieniu własnego hutnictwa aluminium, opartego w miarę możliwości o stałe i pewne źródło rudy bauksytowej, może odbić się niekorzystnie na naszych możliwościach gospodarki metalami w czasie ewentualnej wojny.

* * *

21 czerwca r. b. w Essen wygłoszony został niezmiernie ciekawy odczyt W. Linicusa pod tytułem: „Obecny stan rozwoju aluminium i jego stopów”.

Autor wskazuje na wzrost produkcji aluminium we wszystkich krajach kulturalnych, czemu sprzyjają malejące koszty wytwarzania tego metalu. W Niemczech aluminium stało się metalem krajowym i zastępuje szereg innych metali, dzięki postępowi i uszlachetnieniu tego metalu, którego czystość przy obecnie stosowanej metodzie elektrolitycznego przerobu bauksytu i elektrolitycznej rafinacji doprowadzono do 99,95 — 99,996%. Inne ujemne strony aluminium usunięto przez stosowanie go w stopach z innymi metalami, głównie manganem i silicjum.

Z licznych najnowszych zastosowań aluminium wskazuje autor na zastosowanie w budownictwie, gdyż dzięki specjalnemu procesowi (eloxal) udało się nadać aluminium trwałą metaliczną połysk.

Ważniejszym zastosowaniem jest wynalezienie opartego o aluminium stopu łożyskowego, dzięki czemu można uniknąć stosowania zagranicznej cyny. Również zastosowanie aluminium w elektrotechnice (druty, paleniska) jest godnym uwagi.

Dzięki postępom w spawaniu aluminium znalazło ono zastosowanie, w konstrukcjach budowlanych, a przez udoskonalenie procesów elektrochemicznych otworzyło się szerokie zastosowanie aluminium dla różnych celów, między innymi dla budowy reflektorów.

* * *

Jednym z ogniw, kontrolujących niemieckie interesy w kopalniach bauxytu, jest mieszczący się w Szwajcarii Bauxit Trust A. G. w Zurichu, który kontroluje węgierskie kopalnie bauxytu i fabrykę aluminium, jugosłowiańskie towarzystwo Continentale Bauxit Bergbau und Industrie A. G., włoskie Societa Anonima per l'Escavo e Industria di Minerali d'Alluminio w Trieście i rumuńskie Alumina Societate Anonima Miniera w Bihar.

* * *

Przywóz aluminium do Polski kształtował się w ostatnich latach w sposób następujący:

rok	aluminium		stopy aluminiowe	
	q	tys. zł	q	tys. zł
1934	7067	1964	2207	1083
1935	11752	3008	3312	1559
1936	11587	2833	4624	2542

W 1929 r. pisaliśmy w „Przemysle Metalowym“ (nr 16) następujące uwagi:

„Wobec braku poważniejszych złóż miedzi w Polsce, kwestja rozwoju przemyslu aluminiowego jest dla nas pierwszorzednego znaczenia, zarówno ze wzgledu na przemysl elektrotechniczny, jak z uwagi na przygotowanie obronne kraju.

Poniewaz, niestety, nie posiadamy rudy bauxytowej, przeto zainteresowanie zwraca się w kierunku przeróbki niektórych gatunków gliny, które według badań posiadają do 30% tlenku glinowego.

Przeróbka gliny jest rzeczą bardzo kosztowną tak dalece, że nie wytrzymałoby w żadnym wypadku konkurencji hutnictwa z rudy bauxytowej i z tego wzgledu możliwość stworzenia przemyslu aluminiowego, opartego o ten surowiec należy traktować jako zamierzenie przyszłości, gdy postęp wskaże nam tańsze sposoby przeróbki gliny“.

Od kilku już lat znane są metody przerobu glin ubogich w aluminium. S. G.

Koniunktura w Polsce w pierwszym półroczu 1937 r.

Poniżej podajemy w streszczeniu uwagi, w jakich Instytut Badań Koniunktur Gospodarczych i Cen charakteryzuje sytuację w I-szym półroczu r. b.

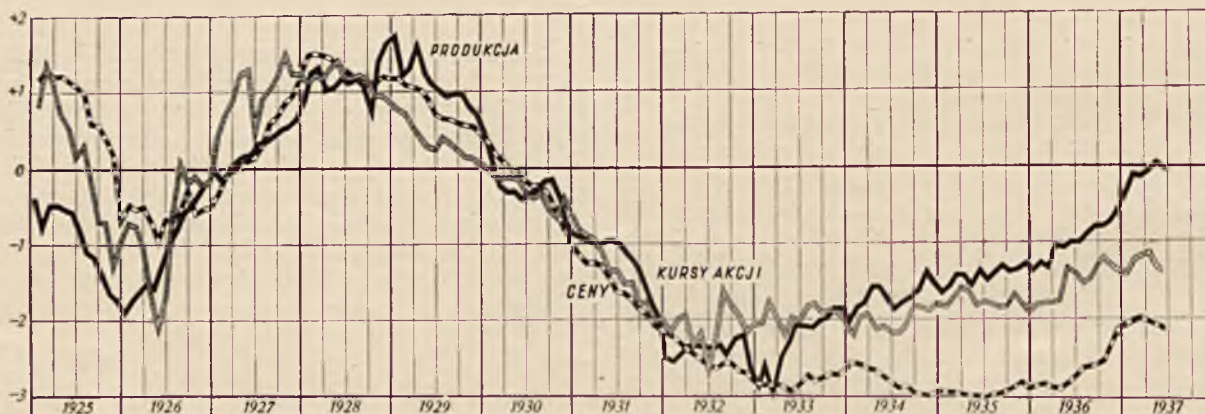
Rozmiary produkcji wzrosły o 12%, w porównaniu z drugim półroczem 1936 r., przyczem tempo wzrostu było nieporównanie silniejsze w pierwszym kwartale niż w drugim.

zwykłą tendencją cen, co wywołuje zawsze zakupy antycypacyjne i skłania do inwestycji w zapasach. Spokój na rynkach cen w drugim kwartale prowadził raczej do likwidacji zapasów, a wzrost produkcji mógł być nawet nieco mniejszy niż by wynikało z koniunkturalnego zwiększenia popytu.

Wytwórczość nie zwiększała się równomiernie

ZASADNICZE WSKAŹNIKI KONIUNKTURY

W jednostkach odchylenia średniego od przeciętnej z lat 1926 — 1931

Produkcja — ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej. Ceny — wskaźnik cen hurtowych surowców i półfabrykatów przemysłowych, zależnych od rynku wewnętrznego i nie skartelizowanych.

Kursy akcji — logarytm wskaźnika kursów 7 akcji przemysłowych.

W skali międzynarodowej rok 1936 był okresem dużego ożywienia, którego napięcie w Polsce było znacznie słabsze; dlatego w roku 1937 nastąpiło w Polsce jakby wyrównanie wzrostu.

Różnica wzrostu w pierwszym i drugim kwartale r. b. tłumaczy się ruchami zapasów. Ostry wzrost cen surowców na rynkach światowych spowodował i u nas

w poszczególnych działach i gałęziach produkcji. W dziale inwestycyjnym wzrost był silniejszy niż w dziale konsumpcyjnym: inwestycje budowlane miały przewagę nad inwestycjami maszynowymi; poziom produkcji był nieporównanie silniejszy, niż poziom inwestycji.

Należy założyć, że ożywienie obecne opiera się

głównie na inwestycjach natury publicznej, a wzrost wytwarzania w dziale produkcji „prywatnej“ korzysta przede wszystkim z istniejącej już zdolności wytwórczej, w mniejszym stopniu tworząc nowe urządzenia, przy czym renowacje aparatu wytwórczego grają rolę ważniejszą, niż inwestycje, stanowiące powiększanie zdolności wytwórczej.

Wśród inwestycji maszynowych — rolnicze wykazały wzrost znacznie szybszy (o 32% w porównaniu do drugiego półrocza r. ub.) niż przemysłowe (o 14%), pozostając zresztą na poziomie niższym znacznie (35,0 przy 1928 = 100), niż przemysłowe 57,1 przy 1928 = 100). Inwestycje maszynowe w rolnictwie podnosiły się z poziomu nieporównanie niższego niż przemysłowe, stąd pochodzi ostre tempo wzrostu, lecz położenie rolnictwa nie poprawiło się tak znacznie jak sytuacja innych gałęzi życia gospodarczego.

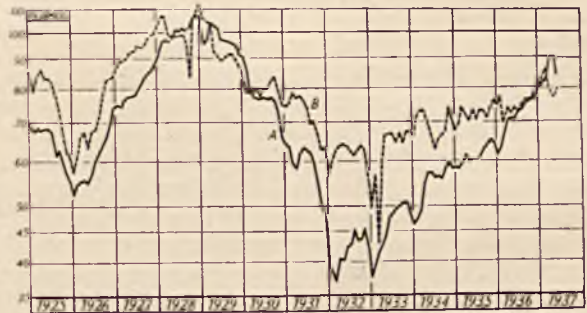
Ogólne rozmiary spożycia uległy dalszemu zwiększeniu, tak w mieście jak i wśród ludności wiejskiej. Silny wzrost zatrudnienia kompensował — ze znaczną nadwyżką — spadek płac realnych, dając w rezultacie wzrost siły nabywczej klasy robotniczej jako całości. Zwiększone obroty w handlu i tendencja zwyżkowa cen wpłynęła na poprawę dochodów mieszczaństwa. Jedynie warstwy ludności żyjącej z dochodów stałych, na skutek wzrostu kosztów utrzymania, rozporządzały mniejszą siłą nabywczą, jednak na zwyżkową tendencję spożycia ludności miejskiej wpłynęło to stosunkowo nieznacznie. W półroczu sprawozdawczym szczególnie silnie zwyżkowały ceny zbóż, a ponieważ tendencja zwyżkowa ujawniła się w okresie późniejszym, należy przypuszczać, że ludność wiejska przetrzymała zapasy stosunkowo długo, osiągając dość znaczne korzyści ze zwyżki cen zbóż. Ponieważ jednocześnie ceny zwierząt rzeźnych, oraz pozostałych artykułów rolnych przejawiały również lekką tendencję zwyżkową, przy nieznacznym stosunkowo wzroście cen artykułów przemysłowych, nabywanych przez rolników, siła nabywcza wsi w półroczu sprawozdawczym wzrosła, umożliwiając zwiększenie spożycia.

Na rynku cen, po dość silnej tendencji zwyżkowej na początku roku, nastąpiło uspokojenie. Ruch cen w Polsce był niemal całkowicie wyznaczony przez zmiany zachodzące na rynkach światowych. Rozmiary zwyżki cen były mniej więcej takie same, jak w większości krajów europejskich z tą różnicą, że w Polsce produkcja wzrastała silniej niż ceny, gdy w Europie ruch tych wielkości był raczej odwrotny.

Ostateczne wyjaśnienie sytuacji walutowej, oraz utwierdzenie się zaufania w trwałość obecnej poprawy koniunkturalnej wyzwoliło dość znaczną część rezerw kasowych, które zostały częściowo zużyte wewnątrz poszczególnych przedsiębiorstw na powiększenie produkcji, częściowo zaś wpływały do banków w postaci wkładów. Jednocześnie bardzo silnie wzrosły wkłady instytucji państwowych w B. G. K., głównie w związku z realizacją należności z pożyczki francuskiej. Poza tym rosły wkłady również w związku ze wzrostem produkcji i obrotów. W ten sposób dokonało się wyjątkowe upłynnienie rynku pieniężnego. Umożliwiło to

obniżenie stopy wkładowej w bankach o 0,5% do 1%. Powiększone wkłady nie były naogół przekształcane na kredyty, które zwiększyły się stosunkowo nieznacznie; banki prywatne zmniejszyły redyskonto, zaś banki państwowe znaczną część wkładów lokowały w papierach procentowych, zwłaszcza krótkoterminowych jak bilety skarbowe i skrypty dłużne skarbu państwa.

WSKAŹNIKI PRODUKCJI DÓBR WYTWÓRCZYCH I DÓBR SPOŻYCIA Skala logarytmiczna

A — produkcja dóbr wytwórczych (hutnictwo żełazne i kopalnie rudy żełaznej, przemysł budowlany, mineralny, metalowy i maszynowy oraz chemiczny).

B — produkcja dóbr spożycia (przemysł włókienniczy, odzieżowy, skórny, spożywczy, papierniczy i poligraficzny).

Wskaźniki poprawione przez usunięcie wpływu wahań sezonowych.

Wzrost produkcji dóbr wytwórczych odbywał się równomiernie w ciągu całego półrocza, osiągając wzrost 13% (z 75,5 do 85,1), do poziomu wyższego o 27% aniżeli w tym samym czasie roku ubiegłego. Silny wzrost produkcji w hutnictwie żełaznym (o 19%) i w przemyśle metalowym (o 14%) przy wysokim stosunkowo poziomie wskaźników — przeciętny półroczny wskaźnik produkcji w hutnictwie żełaznym 100,7, w przemyśle metalowym 91,7 — w dużej mierze wynikał z gromadzenia zapasów w przewidywaniu zwyżki cen żełaza, która nastąpiła w początkach lipca. Bardzo silnie (o 38%) wzrosła produkcja w kopalniach rudy żełaznej nie tylko w związku z rozwojem produkcji hutniczej, lecz także w związku z trudnościami w przywozie rud zagranicznych. Znaczny dość wzrost zatrudnienia (o 20%) w tak zwanym przemyśle budowlanym świadczy tylko o zwiększaniu się udziału większych firm budowlanych w robotach publicznych, gdyż ogólne rozmiary budownictwa wykazały w półroczu sprawozdawczym wzrost stosunkowo nieznaczny, na skutek osłabienia budownictwa mieszkaniowego. Z faktem tym łączy się też stosunkowo słaby wzrost zatrudnienia w przemyśle mineralnym. Przeciętny wzrost produkcji w przemyśle mineralnym w ciągu półrocza wynosił 4%, poziom produkcji był jednakże wyższy aniżeli w tym samym okresie roku ubiegłego o 16%. To stosunkowo słabe tempo wzrostu w przemyśle mineralnym wynikało z osłabienia w budownictwie mie-

Wycieczka naukowa do Ameryki

patrz str. 189. Informacje: Sekretariat Redakcji tel. 5.94-26

szkaniowym. Z pozostałych przemysłów dość znaczny wzrost wykazują przemysł chemiczny o 10% w stosunku do poprzedniego półrocza i o 17% w stosunku do pierwszego półrocza ubiegłego roku, a także przemysł drzewny odpowiednio o 8% i 19%. W tym ostatnim przemyśle panowała pomyślna wciąż koniunktura eksportowa.

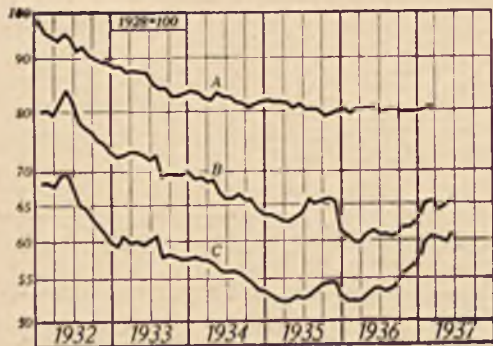
Wzrost produkcji w gałęzi dóbr spożycia był mniej równomierny, koncentrując się w pierwszym kwartale (wzrost o 10%) i ustępując w kwartale drugim spadkowi (o 5%), wyniósł przeciętnie w ciągu półrocza 8% — wskaźnik 81,4 wobec 75,3 w drugim półroczu ub. r. W stosunku do tego samego okresu roku ub. wzrost produkcji w tych gałęziach wyniósł 11%.

Przebieg produkcji w tych gałęziach kształtował się całkowicie niemal pod wpływem ruchu cen — wyżkowego i prowadzącego do gromadzenia zapasów w pierwszym kwartale, a niżkowego w kwartale drugim, pociągającego za sobą z kolei likwidację zapasów. Decydującą rolę odegrało tu włókiennictwo, w którym cyfry wzrostu — o 8% w stosunku do poprzedniego półrocza i 11% w stosunku do pierwszego półrocza r. ub. są identyczne z cyframi wzrostu dla całej gałęzi. Podobnie kształtowała się sytuacja w przemysłach odzieżowym i skórny. Znaczny o 11% w stosunku do poprzedniego półrocza i o 10% w stosunku do pierwszego półrocza r. ub. — był również wzrost produkcji w przemyśle spożywczym. Stosunkowo słabszy wzrost produkcji wykazały przemysły papierniczy oraz słabo związane z procesami rynkowymi przemysł poligraficzny.

Znaczne zapotrzebowanie na węgiel na rynkach światowych, silny wzrost produkcji przemysłowej w ogóle, a hutniczej w szczególności, obok tendencji do utrzymania dużych zapasów węgla opałowego, wywołało bardzo silny wzrost wydobycia węgla — o 22% w ciągu całego półrocza, do poziomu wyższego aniżeli w tym samym okresie r. ub. o 28%. Również pod wpływem sytuacji eksportowej wzrosła dość znacznie produkcja hutnictwa cynkowego. Wywołało to zwłaszcza w związku z trudnościami importu surowców, bardzo silny, podobnie jak i przy rudach żelaznych, wzrost wydobycia rud cynkowych.

Ogólny wskaźnik cen hurtowych, który w ciągu pierwszego kwartału podniósł się z 56,9 do 60,6, czyli o 7%, utrzymał się w końcu czerwca na poziomie 60,3.

PLACE I CENY
Skala logarytmiczna

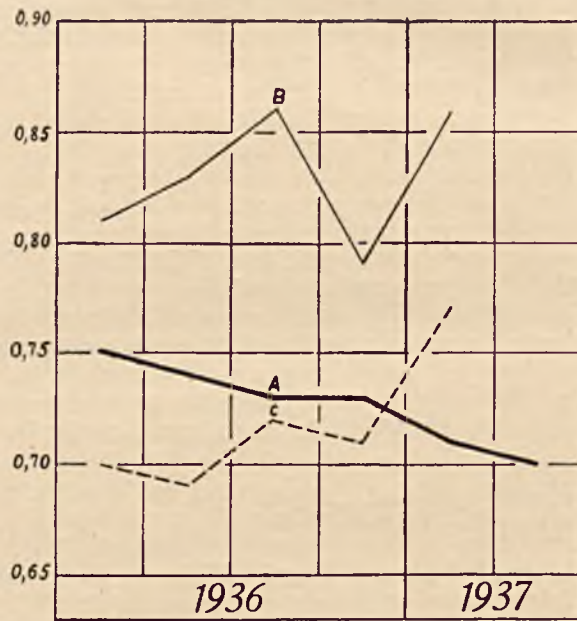

A — płace robotnicze w przemyśle (płace jednostkowe),
B — koszty utrzymania, C — ceny hurtowe.

Wskaźnik cen artykułów sprzedawanych przez rolników podniósł się w ciągu półrocza o 24%, z 42,0 do 51,9. W tem zboża wykazują wzrost o 35%, podczas, gdy zwierzęta rzeźne wykazują wzrost cen zaledwie o 7%.

Wskaźnik cen artykułów przemysłowych wykazuje w ciągu półrocza wzrost z 60,4 w grudniu ub. r. do 61,2 w czerwcu r. b., czyli o 1%, przejściowo na koniec marca wzrost wskaźnika wyniósł 3%. Ten nieznaczny w porównaniu z cenami artykułów rolnych wzrost cen artykułów przemysłowych wynika z dużego udziału w tym wskaźniku wyrobów gotowych bardzo powoli reagujących na zmiany cen. Ogniskiem zwiększenia była grupa surowców i półfabrykatów, gdzie w ciągu półrocza wzrost cen wyniósł 10% (na koniec marca 14%). Szczególnie silny w tej grupie był wzrost cen „pozostałych“ surowców i półfabrykatów w marcu wykazywał wzrost o 3%, lecz następnie obniżył się, pozostając w czerwcu niemal na tym poziomie co i w końcu r. ub. (wskaźnik w czerwcu 57,5 wobec 57,4 w grudniu r. b.).

STOSUNEK CEN DO PRODUKCJI
1928 = 1,00

A — w Polsce; B — w Belgii; C — w Anglii.

Wzrost kosztów żywności, a także i niektórych wyrobów gotowych spowodował, że wskaźnik kosztów utrzymania rodzin robotniczych podniósł się z 62,4 w grudniu ub. r. do 65,3 w czerwcu, wskaźnik utrzymania rodzin urzędników z 67,1 do 68,0. Silniejszy stosunkowo wzrost wskaźnika kosztów utrzymania rodzin robotniczych wynika z dużej wagi cen żywności.

Na skutek wzrostu kosztów utrzymania zanotowano cały szereg strajków i wystąpień o podwyżki, we wszystkich prawie gałęziach przemysłu. Wzrost wartości realnej wypłat robotniczych w przemyśle zwiększył się w I-ym kwartale b. r., o 10% w stosunku do przeciętnego poziomu z drugiego półrocza ubiegłego roku.

Najbardziej charakterystyczną cechą dominującą w rozwoju sytuacji na rynku pieniężnym w ciągu pierwszego półrocza b. r. jest trwający wciąż od poło-

wy ubiegłego roku niezwykle silny przyrost wkładów w bankach. Od czerwca do listopada ub. r. wzrost wkładów w bankach wynosił 78 milionów złotych.

Charakterystyczny jest również stosunkowo silny przyrost wkładów osób prywatnych w B. G. K.

Działalność kredytowa banków przedstawiała się następująco:

D a t a	Kredyty krótkoterminowe udzielone przez	
	banki prywatne	banki państwowe*)
	w milionach złotych	
30.XI.1936	794,9	447,8
31.XII.1936	794,1	460,0
31.I.1937	798,5	453,3
28.II.1937	815,6	456,5
31.III.1937	826,4	461,2
30.IV.1937	826,3	462,1
31.V.1937	817,6	467,1

*) Bez portfelu wekslowego Państw. Banku Rolnego.

WIADOMOŚCI ZWIĄZKOWE

50-lecie Fabryki Józef Dziewulski i S-ka S. A.

W roku bieżącym obchodzi jubileusz 50 lecia nasza członkowska Fabryka Narzędzi do Obróbki Metali Józef Dziewulski i S-ka S.A. w Warszawie. Założona przed 50 laty, bo w r. 1887 pod firmą Józef Dziewulski, wzbudziła ogromne zainteresowanie nie tylko wśród sfer fachowych, ale i społeczeństwa polskiego, gdyż była pierwszą fabryką, która zaczęła wyrabiać gwintowniki, rozwiertaki i gwintownice, rozszerzając się później na inne działy.

Założenie wówczas takiej fabryki było bardzo szczęśliwie pomyślane i miało duże znaczenie gospodarcze, bo nie tylko, że zaczęliśmy uniezależniać się od narzędzi zagranicznych i przyzwyczajając przemysłowców i rzemieślników do wyrobów krajowych, ale ważniejszym czynnikiem była możliwość kształcenia pracowników narzędziowców, z których wielu zajmuje dzisiaj w naszym przemyśle przodujące stanowiska.

Prowadzenie fabryki narzędzi przed 50 laty nie było łatwe. W kraju nie było... ani wyższych ani średnich zakładów naukowych, w których o termicznej obróbce, czy w ogóle w sprawach technicznych można by zasięgnąć jakiegokolwiek porad.

Jednakże fabryka J. Dziewulski przewyciężyła wszystkie te trudności, rozwijała się pomyślnie, i mimo, że w czasie wielkiej wojny bardziej precyzyjne obrabiarki zaborcy wywieźli do Rosji, to jednak fabryka ciągle była czynna, zasilając przemysł i warsztaty w potrzebne narzędzia.

Przedsiębiorstwo to w r. 1924 zostało przekształcone na Spółkę Akcyjną pod firmą „Fabryka Narzędzi do Obróbki Metali Józef Dziewulski i S-ka S. A. w Warszawie. Na czele fabryki stoją Członkowie Zarządu Aleksander Rąbalski, dział handlowy, Józef Chudoba, dział techniczny i Inż. A. Płocki.

Ponieważ przez cały czas pięćdziesięcioletniej pracy fabryka ciągle szła w jednym kierunku i produkowała tylko gwintowniki, rozwiertaki, gwintownice ślusarskie i gazowe, narzynki, oprawki do narzynek, pokrętka do gwintowników, obcinaki i cęgi do rur — przeto dział ten opanowała zupełnie i wyroby jej są dobrze znane ze swej dobroci.

Firma cieszy się zasłużoną opinią i znana jest w całym polskim przemyśle i rzemiośle jako solidna i czysto polska placówka.

Z okazji 50-lecia istnienia Fabryki w kościele Archikatedralnym św. Jana, w kaplicy Matki Boskiej, odbyło się uroczyste nabożeństwo, oraz złożono na Fundusz Obrony Narodowej zł. 1.400, z których zł. 1000 od firmy i zł. 400 od pracowników.

Zasłużonej placówce polskiej, która pierwsza w kraju zrozumiała hasło „Swój do swego“ życzymy, by nadal rozwijała się pomyślnie i przodowała w dziedzinie narzędziowej.

Zatrudnienie i stan zamówień w przemyśle metalowym w czerwcu r. b.

W zeszycie 22 „Wiadomości Statystycznych“ z dn. 5 b. m. zostały ogłoszone dane, dotyczące stanu zatrudnienia w m. czerwcu r. b.

W przemyśle maszynowym było w czerwcu zakładów czynnych 274, nieczynnych 29.

W przemyśle metalowym było zakładów czynnych 555, nieczynnych 38 *).

W przemyśle elektrotechnicznym było zakładów czynnych 81, nieczynnych 5.

Robotników zatrudnionych przy produkcji było w czerwcu r. b. ogółem 142.000, z czego w przemyśle maszynowym 39.468, metalowym 90.643 i elektrotechnicznym 11.889.

Ogółem przepracowano w czerwcu tygodniowo 6.380.000 robotniko-godzin, co daje na jednego robotnika tygodniowo w przemyśle maszynowym 44,6 godzin, w metalowym — 45,0 godzin i elektrotechnicznym — 45,1.

W porównaniu z czerwcem roku ubiegłego, ilość robotników zatrudnionych w całym przemyśle metalowym w ostatnim dniu tego miesiąca wynosiła w roku 1936 — 116.410, a w 1937 — 140.346, t. zn. wzrosła o 20,5%; w przemyśle elektrotechnicznym wzrosła z 9.962 do 13.340, t. j. o 34%.

Z 207 zakładów w przemyśle maszynowym, zatrudniających w czerwcu 29.000 ludzi — 15% praco-

*) Przypomnieć trzeba, że od kilku miesięcy dane ogłaszane przez G. U. S. są zmienione, a mianowicie włączono do przemysłu metalowego wszystkie wytwórnie wojskowe, warsztaty kolejowe i t. p. tak, że obecnie dane liczbowe obejmują wszystkie bez wyjątku zakłady i warsztaty metalowe, zatrudniające normalnie 20 i więcej robotników.

Wycieczka naukowa do Ameryki

patrz str. 189. Informacje: Sekretariat Redakcji tel. 5.94-26

wało w zakładach, w których stan zamówień był dobry, 71,5% — o stanie zamówień średnim i 13,5% o stanie zamówień złym.

Z 363 zakładów w przemyśle metalowym, zatrudniających w czerwcu 48.060 ludzi — 8,7% pracowało w zakładach o stanie zamówień dobrym, 75,6% o stanie zamówień średnim i 15,7% o stanie zamówień złym. (G).

Zmiana rozporządzenia o zniżkach celnych

W Dzienniku Ustaw z dn. 6 sierpnia 1937 r. Nr. 59 poz. 467, ukazało się rozporządzenie o zmianie dotychczas obowiązującego rozporządzenia o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła.

W wykazie Nr. 1, dołączonym do rozporządzenia z dnia 22 kwietnia 1937 r. dodaje się następujące pozycje:

- poz. 930 p. 3 lit. b i c. Blacha żelazna, stalowa-zwykła, ocynowana o grubości 1 mm i mniej — 30%;
- poz. 944. Nie wyrabiane w kraju walce hutnicze żelazne, chociażby utwardzane, oprócz wymienionych w wykazie Nr. 3 — 20%;
- poz. z grup: 67, 69 i 73. Nie wyrabiane w kraju maszyny i aparaty, oprócz osobno wymienionych w rozporządzeniu niniejszym — 35%;
- poz. z grupy 67 otrzymuje następujące brzmienie: Nie wyrabiane w kraju maszyny, aparaty włókiennicze — 10%;
- poz. z grup: 67, 69 i 73. Nie wyrabiane w kraju maszyny, aparaty, przyrządy, narzędzia i instrumenty, oprócz osobno wymienionych w rozporządzeniu niniejszym — 20%;
- z 1058, 1059, 1060, 1061 i 1064 skreśla się następujące pozycje: Nie wyrabiane w kraju maszyny — do przeróbki lnu i konopi — 10%;

W wykazie Nr. 2 pozycja:

- „978 p. 4 a z I i z III: Blacha aluminiowa prostokątna, surowa, w rolach o szerokości powyżej 500 mm i o grubości powyżej 0,5 mm oraz o szerokości powyżej 300 mm i o grubości 0,1 mm i mniej — do wyrobu folii aluminiowej — 5%;
- „978 p. 4 a z I i z III otrzymuje następujące brzmienie: Blacha aluminiowa prostokątna, surowa, w rolach o szerokości powyżej 500 mm i grubości powyżej 0,5 mm oraz o szerokości powyżej 300 mm i grubości 0,1 mm i mniej — do przerobu w walcownikach aluminium — 5%.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 9 sierpnia roku bieżącego.

Grupa Producentów Narzędzi na Targach Wschodnich

Z okazji I Ogólnopolskiego Kongresu Inżynierów we Lwowie odbędą się na Targach Wschodnich Targi Techniczne. (4 — 16. IX. 1937).

Prezydium Grupy Producentów Narzędzi, Optyki i Mechaniki Precyzyjnej P.Z.P.M. postanowiło, że w Targach Technicznych we Lwowie wezmą udział na zbiorowym stoisku tylko te fabryki narzędzi, które

wyrabiają narzędzia do obróbki maszynowej. Są to: H. Cegielski S. A., J. Dziewulski i -Ska, S. A., Haeblerle, Huta Pokój S. A., Państwowe Wytwórnie Uzbrojenia — F-ka Sprawdzianów i F-ka Broni, Państwowe Zakłady Lotnicze — F-ka Silników, Perum S. A., Pierwsza w Polsce Fabryka Lokomotyw S. A., Stow. Mechaników Polskich z Ameryki S. A. i Wytwórnia Amunicji nr. 1.

Stoisko Grupy mieścić się będzie w Pawilonie X.

Rokowania handlowe z krajami Ameryki Południowej

W sierpniu r. b. spodziewany jest wyjazd do Ameryki Południowej polskiej delegacji, celem przeprowadzenia rozmów handlowych z Brazylią i Argentyną. Z ramienia Rady Handlu Zagranicznego w rokowaniach tych wezmą udział pp. Taubenfeld oraz dr. Raśniński. Prace przygotowawcze do rokowań handlowych z krajami Ameryki Południowej są zakończone.

Dostawy dla Warszawy

Zarząd Miejski w m. st. Warszawie od dnia 15 lipca b. r. rejestruje oferentów, reflektujących na dostawy dla wszystkich Wydziałów i Przedsiębiorstw Zarządu Miejskiego.

Zarejestrowanie oferentów odbywa się na podstawie wypełnionego przez zainteresowane firmy arkusza ankiety, który wydaje Sekcja Koordynacji Zakupów Wydziału Spraw Ogólnych (Senatorska 12) w godzinach 10 — 13. Firmy pozamiejscowe mogą otrzymać formularze kwestionariusza po przesłaniu znaczka pocztowego.

Składający odpowiedź na ankietę otrzymają Nr rejestracyjny, który podawać należy przy wszelkich korespondencjach z Zarządem Miejskim.

Ilość samochodów w lipcu r. b.

Według danych, ogłoszonych w zeszycie 22 „Wiadomości Statystycznych“, stan taboru samochodowego polskiego przedstawiał się na dzień 1 lipca r. bież., w porównaniu z latami poprzednimi, następująco:

Lata	Ogółem	Samochody						Motocykle	Inne
		Razem	Na 10 000 mieszk.	Osobowe			Ciężarowe		
				Niezasob. ro. b. przyw. urzęd.	Dorożki	Auto-busy			
1.I. 1935	34173	24821	7,4	13756	4578	1542	4945	8305	1047
1.I. 1936	34129	24659	7,3	13862	4298	1499	5000	8395	1075
1.I. 1937	37468	27426	8,0	15885	4453	1543	5545	8998	1144
1.IV. „	37387	27541	8,0	15979	4465	1537	5560	8661	1185
1.VII. „	42048	30708	9,0	18309	4614	1675	6110	10162	1178

(G.).

Zbieranie informacji przez urzędy skarbowe

Urzędy skarbowe zwracają się ostatnio do poszczególnych płatników z żądaniem wskazania w ciągu bar-

Wycieczka naukowa do Ameryki

patrz str. 189. Informacje: Sekretariat Redakcji tel. 5.94-26

dzo krótkiego czasu, jakie były rozmiary obrotów, dokonanych z odbiorcami, których przedsiębiorstwa znajdują się na terenie zapytujących urzędów.

Niejednokrotnie zdarzało się, że żądanie takie kierowały pod adresem firm również urzędy skarbowe, działające poza obszarem izby skarbowej, na której terenie znajdują się zapytywane firmy.

Żądania te pozostają w kolizji z faktem, że tryb zbierania informacji uległ skoncentrowaniu, wskutek czego izby skarbowe periodycznie otrzymują od większości firm szczegółowe wykazy odbiorców. Koncentracja owych informacji zezwala z kolei na bezpośrednie udzielanie urzędowi skarbowym potrzebnych wiadomości, bez potrzeby obarczania pracą informacyjną tych samych przedsiębiorstw przemysłowych, które uczyniły już zadość obowiązkowi, ustalonemu w art. 60 ordynacji podatkowej. Jak wynika z par. 73 instrukcji podatkowej, komunikowanie zebranych wiadomości urzędowi skarbowym należy do obowiązków biur informacyjnych przy izbach skarbowych.

Wycieczka naukowa do Ameryki

Dnia 21 i 22 października r. b. odbędzie się w Atlantic City, koło Philadelphii Amerykański Kongres Metali (kolorowych) połączony z Wystawą Metalową.

Z tej okazji rzucona została myśl zorganizowania wycieczki do Stanów Zjednoczonych, gdyż, jak słusznie zaznaczono, możliwość zaznajomienia się z amerykańskim przemysłem metalowym i jego metodami pracy mogłaby oddać duże usługi naszym przemysłowcom i tym osobom, które pracują nad rozbudową przemysłu metalowego w ścisłym tego słowa znaczeniu.

Redakcja „Przemysłu Metalowego“, po zbadaniu możliwości, nakreśla prowizorycznie następujący program wycieczki, zastrzegając, że realizacja jej mogłaby nastąpić przy zgłoszeniu się conajmniej 10 uczestników.

Czas trwania: 30 — 40 dni.

Wyjazd między 26.IX a 6.X b. r.

Powrót około 5.XI b. r.

Program: Udział w kongresie i zwiedzenie Wystawy Metalowej. Zwiedzenie następujących fabryk: United States Metals Refining Co. (rafinerje ołowiu i miedzi), Ravitan Copper Work (elektroliza miedzi), General Cable Co. (walcownie drutu miedzianego i fabryka kabli), Nichols Copper Co. (huta i elektroliza miedzi), Nason Smelting and Refining Co., (rafinerja koncernu Western Electric). Anaconda Wire and Cable Co., (walcownie drutu miedzianego, fabryka kabli, lin i drutów izolacyjnych), Ford Motors Co., Bohn Aluminium et Brass Corp. (odlewnia mosiądzu i aluminium, metale łożyskowe), Reveve Copper et Brass Co., (walcownia miedzianych i mosiężnych blach, drutów i rur), International Lead Refinery Co. (huta i rafineria ołowiu), National Lead Co. (metale łożyskowe, metale do lutowania, tlenki ołowiu). Zwiedzenie Nowego Jorku, Chicago, Niagary, Detroit, Philadelphii, Atlantic City, Waszingtonu oraz zwiedzenie kilku hut stalowni i odlewni żeliwa.

Koszty obejmujący przejazd z Warszawy do Warszawy z pełnym utrzymaniem (bez napoi),

hotelami, przejazdami w Ameryce, (II kl.) sypialne i napiwkami wyniesie około zł. 3550.

Uczestnicy: Uczestnikiem wycieczki może być tylko współpracownik fabryki ściśle związanej z wytwórczością wzgl. przetwórstwem metali kolorowych.

Ze względu na ograniczoną ilość miejsc (najwyżej 15), pierwszeństwo mają współpracownicy fabryk zrzeszonych w PZPM.

Zgłoszenia winny być nadesłane nie później jak 29 sierpnia r. b. pod adresem: „Przemysł Metalowy“, Warszawa, ul. Marszałkowska 140 m. 1.

F O N

Ministerstwo Przemysłu i Handlu powiadamia o ustaleniu przez Ministra Spraw Wojskowych wytycznych akcji zbiórki na Fundusz Obrony Narodowej, które powinny być przestrzegane również przy organizowaniu zbiórek przez sfery gospodarcze.

Wytyczne te brzmią jak następuje:

1) Należy dążyć do składania darów przede wszystkim w postaci pieniędzy i papierów wartościowych, zapisów oraz złota w sztabach i monetach złotych.

Dary pieniężne stanowią istotę i podstawę Funduszu.

2) Co do darów w naturze, należy dążyć do przewartościowania ich na gotówkę, w miarę możliwości przez ofiarodawców.

Dary w naturze, o ile nie będą mogły być spieniężone przez ofiarodawców i złożone w postaci gotówki, będą przyjmowane jedynie w postaci:

a) gotowych produktów przemysłowych w postaci przedmiotów użytku wojskowego (sprzętu uzbrojenia, motorowego, lotnictwa, amunicji i t. p.), w czym mieści się również ofiarność w formie zgłoszeń pracy w godzinach nadliczbowych.

3) Jeśli chodzi o gotówkę, najbardziej celowym jest składanie darów drogą przez P. K. O. (konto Nr. 6). Złoto i papiery wartościowe należy składać w oddziałach Banku Polskiego (papiery wartościowe również w Banku Gospodarstwa Krajowego), zaś produkty przemysłowe i rolne przez wyznaczone organa wojskowe.

W wypadkach powstania ewent. komitetów obywatelskich, nie mogą być zakładane przez nie specjalne konta P. K. O. na rzecz F. O. N., co najwyżej mogą być utworzone konta przelewowe na rzecz konta P. K. O. Nr. 6, bez możliwości dokonywania jakiegokolwiek wypłat. Unikać należy wszelkiej biurokracji, a więc tworzenia biur, pociągających za sobą wydatki, wysyłania delegacji i t. p. i uszczuplania tym samym sum, zebranych na rzecz F. O. N.

Podając powyższe do wiadomości, Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwraca się z gorącym apelem o poparcie akcji zbiórki na F. O. N.

Lot stratosferyczny

Komitet Organizacyjny I-go Polskiego Lotu do Stratosfery, zwrócił się do nas o poparcie akcji zebrania pewnej sumy na cele organizacji lotu.

Uznając celowość tego wyczynu, apelujemy do Członków Związku o poparcie organizacji lotu.

Ofiary prosimy wpłacać na konto PKO nr 470 Komitetu Lotu Stratosferycznego.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIER

Biblioteka E. M. „Ursus“

Hermann Göring A. G.

Dnia 24 lipca r. b. ukazało się rozporządzenie rządu Rzeszy niemieckiej przelewające prawo wyłącznej eksploatacji złóż kopalnianych w Niemczech w ręce państwa.

W ślad za tym rozporządzeniem powołano do życia specjalne towarzystwo p. n. „Reichswerke Aktiengesellschaft für Erzbergbau und Eisenhütten Hermann Göring“ o kapitale zakładowym 5 milj. marek, podzielonym na 5000 akcji imiennych po 1000 marek. Jako założyciele, którzy przejęli cały kapitał zakładowy podpisali w rejestrze handlowym: Deutsche Revisions und Treuhand A. C. Berlin, Garantie — Abwicklungs, Gesellschaft m. b. H. Berlin, Paweł Pleiger z Buchholz w Westfalji, dr. Wilhelm Voss i dr. Ernst Hellmut Vits, (dwaj ostatni są członkami zarządu Deutsche Revision — und Treuhand A. G.).

Bardzo różne są komentarze, jakimi powitano powstanie A. C. Hermann Göring. Według opinii zbitej z oficjalnymi komentarzami, zadaniem nowopowstałego towarzystwa będzie przyspieszenie tempa „unarodowienia“ rudy żelaznej. Jak wiadomo w zeszłorocznym planie czterolatki preliminowano, że wydobycie rudy żelaznej w Niemczech powinno pokryć 50% zapotrzebowania. Tymczasem w 1936 roku wydobyto w Niemczech 6,6 miliona ton rudy, czyli 17,3% zapotrzebowania, a na rok bieżący preliminuje się pokrycie 23% zapotrzebowania. Tow. Hermann Göring przystąpi do eksploatacji odkrytych złóż w okręgach Bremy, Hanoweru, Harzu, Turyngii i Śląska.

Spodziewać się można, że Tow. Hermann Göring czuwać będzie nad wykonaniem umowy z Austrią (pertrakcje są w toku) na mocy której dostawy rudy austriackiej wzamian za węgiel mają wzrosnąć do 1,5

milj. ton rudy 58%. Zapewne też nie kto inny, jak Tow. Hermann Göring przeprowadzać będzie eksploatację złóż rudy w Marokko Hiszpańskim, których wydajność oblicza się na 3,25 milj. ton rocznie, a co do których sfinalizowano już rokowania z rządem gen. Franco.

W tym naświetleniu zatem rola Tow. Hermann Göring A. G., streszczałaby się w realizowaniu ogromnie ważnego odcinka zaopatrywania hut w rudę żelazną.

Inni komentują powstanie Tow. H. Göring szerzej i twierdzą, że rola jego będzie większa. A. C. H. Göring stanie się towarzystwem holdingowym dla hutnictwa niemieckiego, którym kierować będzie politycznie w myśl interesów państwa, wykonując jednocześnie kontrolę gospodarczą nad poszczególnymi przedsiębiorstwami.

A wreszcie opinię ostatnią, która twierdzi, że utworzenie tow. A. C. H. Göring jest wstępem do nacjonalizacji hutnictwa rzeszy.

Naszym zdaniem, fakt zmonopolizowania podstawowego surowca hutniczego, pochodzenia krajowego, stwarza przy istniejących przepisach dewizowych tak duży przywilej dla towarzystwa wykonującego monopol, że niezależnie od tego w jakim kierunku pójdzie ewolucja wypadków, już dziś oddaje w ręce A. C. kontrolę nad kluczowym przemysłem Rzeszy, który, nawiasem mówiąc, już i bez tego był dostatecznie kontrolowany poprzez różne przymusowe organizacje.

Poza tym oddanie w eksploatację tow. H. Göring kopalnictwa rud przesądza, że, bez względu na koszty, zakreszony plan osiągnięcia 50% samowystarczalności w dziedzinie rudy żelaznej zostanie zrealizowany.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Budowa nowego ośrodka przemysłu metalowego we Włoszech. Włosi mają zamiar w najbliższej przyszłości zbudować w Genui szereg zakładów przemysłu metalowego. Wykonanie tego planu zrobi z okręgu genuńskiego największy ośrodek hutniczy nad morzem Śródziemnym. Projekt obejmuje budowę wielkich pieców i stalowni oraz fabryk przemysłu przetwórczego. Przewiduje się również budowę wielkiego portu lotniczego nad brzegiem morza, przystosowanego do lądowania zarówno samolotów jak i hydroplanów.

Program rozbudowy przemysłowej okręgu genuńskiego jest tylko częścią planu zakrojonego na wielką skalę, według którego ma być przeprowadzona organizacja przemysłu metalurgicznego Włoch.

Budowę nowego ośrodka finansuje państwowy trust hutniczy Tow. Finanzia Siderurgica. (G.)

Obniżenie ceny aluminium w Niemczech. Niemieckie fabryki aluminium zdecydowały się obniżyć cenę prętów walcowanych ze 148 do 137 marek za 100 kg, a cenę płyt aluminium ze 144 na 133 mar-

ki za 100 kg. Nowa taryfa weszła w życie z dniem 1 lipca.

Należy tu przypomnieć, że z jednej strony niemiecki przemysł aluminiowy jest za wyjątkiem 2—3% całkowicie kontrolowany przez Rząd Rzeszy, z drugiej strony na rynku aluminiowym w Niemczech panuje w ostatnich latach niezwykle ożywienie, związane z bardzo ścisłymi restrykcjami, nałożonymi na różne przemysły, będące dawniej konsumentami miedzi, którym polecono używać aluminium. Za wyjątkiem rzadkich wypadków, wszystkie np. kable elektryczne, produkowane dziś w Niemczech, są wyrabiane z aluminium; niegdyś używana do tego celu miedź została całkowicie skonfiskowana do fabrykacji broni.

Rentowność przemysłu aluminiowego, który już w początkach tej ewolucji pracował ze znacznym zyskiem, wzrastała stale i dochody te były obracane dotąd na rozbudowę fabryk i amortyzację. Obecnie powstało pytanie, w jaki sposób najlepiej zużytkować nadwyżkę dochodów fabryk aluminium, czy mają one zasilić Skarb, czy też wprost gospodarce narodową.

W związku z wybraniem drugiej drogi, postanowiono utrzymać ceny na poziomie najniższym i obniżyć ją za każdym razem, kiedy zajdzie tego potrzeba. (G.)

Blacha biała na rynku niemieckim. Świeżo ogłoszony biuletyn niemieckiego ministerstwa rolnictwa (wydział zaopatrywania) nie rozwiązuje jeszcze kwestii znalezienia materiału zastępczego dla blachy białej przy produkcji pudełek do konserw. Cienkie blachy aluminiowe, które nadają się do wielu celów, zamiast blachy białej, są nie do użycia w przemyśle konserwowym. Produkcja blachy białej zatrzymała się w ostatnich miesiącach na ca 22.000 ton, z czego połowa była eksportowana. Cena eksportowa niemiecka wynosi obecnie sh 25/6; przy dostawie natychmiastowej żądana jest premia w wysokości sh 0/9. (G.)

Angielski minister pracy przeciwko wprowadzeniu 40-godzinnego tygodnia pracy w Anglii. Na ostatnim posiedzeniu w Izbie Gmin, w czasie dyskusji nad pracami Międzynarodowej Konferencji Pracy w Genewie, jeden z posłów socjalistycznych zarzucił rządowi angielskiemu wsteczne poglądy i wrogą postawę wobec ostatnich zdobyczy socjalnych, wówczas gdy inne państwa wyprzedziły już w tej dziedzinie Wielką Brytanię.

Odpowiadając na to przemówienie, min. pracy E. Brown oświadczył, że niemożliwym jest rozdzielnie kwestii godzin pracy od zagadnienia kosztów produkcji i płac robotniczych. Podkreślił on ponadto, że przedstawiciele wszystkich krajów na posiedzeniu w Genewie byli dalecy od wyrażenia zgody na wprowadzenie w życie tego projektu, a wielkie państwa przemysłowe uznały 40-godzinny tydzień pracy za niedający się zastosować.

Na zakończenie minister oświadczył, że rząd angielski nie udzielił swej zgody na prowadzenie polityki zgubnej w swym założeniu, nie przemyślanej i zawierającej propozycje nie do przyjęcia dla przemysłu angielskiego.

Jak wiadomo, fatalne następstwa wprowadzenia 40-godzinnego tygodnia pracy we Francji już dziś dotkliwie dają się odczuwać w tym kraju. (G.)

Międzynarodowy kartel koks. Z siedzibą w Brukseli utworzone zostało towarzystwo pod nazwą „Association Internationale des Cokes“, którego zadaniem jest wykonywanie kontroli i wszystkich innych czynności związanych z sprzedażą koks na rynkach zagranicznych.

Kapitał ustalony w wysokości 100000 fr., podzielony został w postaci akcji po 100 fr w następujący sposób: Rheinisch - Westfälisches Kohlen Syndikat — 453, Oberschlesisches - Steinkohlen Syndicat — 19, Niederschlesisches Steinkohlen Syndicat — 13, British Coke Export Sales Corp. Ltd — 209, Comptoir de Vente des Mines de l'Etat Neerlandais — 156, Association Cooperative Zélandaise de Carbonisation — 23, Office Belge des Cokes — 95, Związek Kopalń Górnośląskich „Robur“ — 12, Wspólnota Interesów — 8, „Skarboferm“ — Polskie Kopalnie Skarbowe — 12.

Zniżka światowej produkcji ołowiu w czerwcu r. b. Według danych amerykańskiego biura statystyki metalowej wyniosła światowa produkcja ołowiu w czerwcu r. b. 147200 ton wobec 158500 ton w maju r. b. W samych Stanach Zjednoczonych Ameryki Pół-

nocnej produkcja ołowiu wyniosła w czerwcu r. b. 37000 ton wobec 40200 ton z maja r. b. (T.)

Półroczny bilans austriackiego przemysłu samochodowego. W pierwszej połowie 1937 r. obrót austriackiego przemysłu samochodowego wyniósł 3134 szt. nowych samochodów, wszystkich rodzajów i marek wobec 2695 szt. w I półroczu 1936 r. Obrót nowymi osobowymi samochodami wyniósł 2737 szt. Ciężarowych wozów sprzedano ogółem 326 szt. Wartość wywozu austriackiego przemysłu samochodowego wyraża się sumą 8,3 milionów szylingów w I półroczu 1937 r., wobec 2,7 milj. szylingów z I półrocza 1936 r. Eksport wozów osobowych wzrósł z 1.80 do 2.32 milionów szylingów, a eksport wozów ciężarowych z 0,18 do 3,90 milionów szylingów, ten ostatni wzrost uzasadnia się głównie dostawami do Bułgarii, które wyniosły około 3,20 milionów szylingów. (T.)

Eksport artykułów niemieckiego przemysłu kablowego. W pierwszej połowie 1937 r. wywieziono z Niemiec 177267 dz. kabla t. j. o 44000 dz. więcej niż w tym samym czasie 1936 r. Wartość tych wywiezionych artykułów wyniosła za I półrocze 1937 r. 9,14 milionów R. M. wobec 5,8 milionów R. M. za ten artykuł w tym samym czasie 1936 r. (T.)

Stan zwyżkowy w wywozie samochodów z Niemiec. Wywóz samochodów w Niemczech wykazuje ostatnio znaczną zwyżkę. W czerwcu r. b. wyeksportowano z Niemiec 7730 szt. samochodów osobowych, ciężarowych i motocykli podczas kiedy w całym 1932 roku wywóz samochodów wyniósł 10000 szt. Ogólny wywóz 33376 samochodów w pierwszym półroczu 1937 r. jest nie wiele niższy od łącznego wywozu w latach 1932, 1933 i 1934, który przedstawił się cyfrą 37596 sztuk. Wywóz motocykli w pierwszym półroczu r. b. w ilości 13387 szt. był większy niż całkowity wywóz 12999 szt. w ciągu lat 1932 — 1935 włącznie. Wartość wywiezionych samochodów w sumie 64 miliony R. M. za pierwsze półrocze 1937 roku jest o 7 milionów R. M. wyższa niż ogólna wartość wywozu za 1932 i 1933 rok.

Ogólny przywóz wyniósł w I półroczu r. b. 3830 szt. wozów osobowych i 161 motocykli. Przywóz części samochodowych w tym czasie wyniósł sumę 3,56 milionów R. M. t. j. o 0,46 milj. R. M. mniej niż w pierwszym półroczu ub. roku. (T.)

Z rynku metali półszlachetnych. Amerykańskie biuro statystyki metali podaje, że światowa produkcja cynku w miesiącu czerwcu r. b. wyniosła 155400 ton wobec 162300 ton wyprodukowanych w maju ub. roku. (T.)

Zwyżka cen na blachę cynkową. Ze względu na dalszą zwyżkę cen cynku na rynkach międzynarodowych, związek walcowni cynku w Niemczech zwiększył cenę na blachę cynkową o 0,50 R. M. na 100 kg. z ważnością od 5 b. m. (T.)

Nowa fabryka maszyn w Australii. Towarzystwo Ronaldson Bros i Tippet Pty Ltd w Ballarat (Victoria) stworzyło nowe towarzystwo akcyjne z kapitałem 250.000 funtów, mające na celu wybudowanie nowych fabryk maszyn i narzędzi w celu zasilenia rynku wewnętrznego. (T.).

Budowa nowej fabryki samolotów w Japonii. Z kapitałem 30 milionów jen rozpoczęto w Japonii budowę nowej fabryki samolotów, która łącznie z zakładami Mitsubishi, Hispano-Suiza i zakładami Nakashima oraz licencją na samoloty amerykańskie Douglas stanowi przemysł lotniczy w Japonii. Zakłady te zbudowane będą w pobliżu Tokio. Produkcja tych zakładów zasilać ma głównie wojsko i marynarkę, jednakże budowane być mają i samoloty komunikacyjne. Ma być nabyta również licencja angielskich zakładów Vickers Ltd. (T.).

Znaczne zwiększenie produkcji surówki żelaznej w Jugosławii. Dzięki uzyskanym kredytom państwowym zmodernizowana została huta żelazna w Vares. Koszty inwestycyjne wyniosły 3 miliony Dinarów. Obecna możliwość produkcji tej huty wynosi 75.000 t. wobec dotychczasowej produkcji rocznej w wysokości 37.000 t. — Ponadto podwyższyły produkcję i huty w Krajn i Topusko, a to do 50.000 t. względnie 10.000 t. tak, że całkowita obecna produkcja surówki żelaznej wynosi 135.000 t. wobec 98.000 t. wyprodukowanych w roku ubiegłym. (A).

NOWE KSIĄŻKI

Ordynacja Podatkowa

Nakładem Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, ukazała się opracowana przez p. Achillesa Rozenkranza 400-stronicowa książka, zawierająca wykład ordynacji podatkowej, przepisy ustaw, rozporządzeń i instrukcji oraz orzecznictwo Najw. Trybunału i Sądu Najwyższego.

Książka jest do nabycia w administracji naszego wydawnictwa w cenie zł. 12, z przesyłką pocztową zł. 13.—

DIE METALISCHEN ROHSTOFFE, ihre Lageruns — verhältnisse und ihre wirtschaftliche Bedeutung, zeszyt pierwszy: Vanadium, Uran, Radium. — Pod takim tytułem ukazała się nakładem Tow. Wyd. Ferdinand Enke, książka prof. Paul Krusch. W dokładnym opracowaniu znajdujemy omówienie tych trzech metali, według następującej dyspozycji: historie rudy z ich rozmieszczeniem szczegółowo omówione, sposób wydobycia i zastosowanie, położenie rynkowe, produkcja, zapasy i ceny.

Prof. Krusch podjął się, jak sam to zaznaczył w przedmowie, pracy, wynikiem której ma być dostarczenie tym, którzy rozbudowywać będą górnictwo Niemiec, rzeczowych materiałów, dotyczących sytuacji najważniejszych metali na rynku światowym. Z mrówczą cierpliwością zebrał on — widać to z przejrzenia pierwszego zeszytu — materiały i publikacje

z różnych krajów, przestudiował je starannie i ujął w syntetyczną całość. Być może, że niejednen zarzuci, że w pracy ogłoszonej w czerwcu 1937 roku zalecałoby się doprowadzenie cyfr do chwili ostatniej, a przynajmniej do końca 1936 r. Zapewne dla publicyisty pachnie myszką powoływanie się na rok 1935 lub nawet 1934. Dla ekonomisty praca prof. Kruscha nic na tym nie traci, a materiał w niej zebrany, zasługuje na uważne studjum. Tak samo dla technologa specjalisty, monografie prof. Kruscha stanowiąc będą cenny materiał.

Na szczególne podkreślenie zasługuje, że pisane są językiem jasnym i łatwym, bez naruszenia, dalekie od tak niemilego stylu „ex cathedra“.

W ślad za ogłoszonym już zeszytem I, ukażą się następne, w ogólnej ilości 15, stwarzając, zdaje się, największe dzieło monograficzne o metalach.

W jednym z najbliższych numerów omówimy pierwszy rozdział pracy prof. Kruscha, poświęcony vanadowi. S. G.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dniu 10 sierpnia 1937 roku, po kursie dnia za tonę metryczną:

Aluminium	2596
Antymon	1558
Cyna	7025
Cynk	675
Miedź elektrolityczna	1739
Miedź standard	1566
Ołów	624
Nikiel	4738
Rtęć	—
Srebro	71

W dniu 10 sierpnia r. b. ceny metali na rynku londyńskim kształtowały się, jak wyżej podano. Jeśli teraz porównamy te ceny z cenami ostatnio przez nas podawanymi z przed mniej więcej 2 miesięcy, a mianowicie w dn. 19 czerwca r. b. (patrz „P. M.“ Nr. 13/14 z dn. 1.8.1937 r.), stwierdzimy, że wszystkie metale podskoczyły w cenie, przy czym najwięcej, bo ok. 31% podrożał cynk, następnie miedź standard—o ok. 13,5%, ołów — o ok. 13%, miedź elektrolityczna — o ok. 11% i cyna o ok. 11%; srebro zdrożało o ok. 1,5%. Pozostałe metale: aluminium, antymon i nikiel wykazują również lekką tendencję zwykłą, nie były jednak notowane w dn. 19 czerwca, nie możemy więc ustalić procentowego wzrostu. (G.).

METALE I PÓLFABRYKATY

Z mosiądzu, miedzi, aluminium i duraluminium w postaci blach, prętów, drutów, rur, profiliów i bloków. Cyna. Ołów. Kadm i Magnezium. Zakup odpadków metali pólslachetnych.

CH. GRÜN i SYNOWIE

Warszawa, ul. Zamenhoffa 5. tel. 12-17-64 i 11-89-64